

Voor wie onze natuur écht wil kennen

Aan
De Minister van Landbouw,
Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Adres: Natuurvereniging KNNV
Postbus 310
3700 AH Zeist
telefoon: 06-83504611

Betreft: Zienswijze inzake het wetsvoorstel tot wijziging van de Omgevingswet
inzake vervanging van de omgevingswaarde voor stikstofdepositie

Utrecht, 24 augustus 2025.

Geachte mevrouw Wiersma,

De Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging (KNNV) maakt graag gebruik van de mogelijkheid haar reactie te geven op de 'Spoedwet vervangen omgevingswaarde stikstof'. De KNNV telt 8200 leden en heeft als doel kennis over de natuur te vergroten door monitoring en onderzoek en zo bij te dragen aan natuurbescherming en natuurherstel. Een groot deel van onze leden monitort plant- en diersoorten binnen de landelijke soortenmeetnetten, die door overheden en terreinbeheerders worden gebruikt voor formulering en toetsing van de effectiviteit van beleid, beheer en maatregelen voor natuurherstel. Nederland heeft het dichtste natuurmeetnet in de wereld waardoor we heel goed weten hoe de natuur ervoor staat.

Vanuit haar doelstelling en betrokkenheid voelt de KNNV zich geroepen te reageren.

Wij vinden uw voorstel zeer slecht onderbouwd, u geeft in de onderbouwing een verkeerde voorstelling van zaken, uw voorstel is niet toetsbaar en juridisch onhoudbaar. Het voorstel gaat immers in tegen het verslechteringsverbod en diverse gerechtelijke uitspraken. Het voorstel lijkt politiek gemotiveerd en is niet gebaseerd op het natuurbeschermingsrecht en de jurisprudentie daaromtrent.

We lopen de belangrijkste elementen met u door.

1. “De huidige doelen zijn onhaalbaar”

In de Memorie van Toelichting stelt u “De huidige omgevingswaarden in de Omgevingswet en het bijbehorend tijdspad acht het kabinet niet haalbaar en daarmee onwenselijk.” U onderbouwt die onhaalbaarheid niet. Tegelijk blijkt uit onderzoek van onder andere de WUR en van Erisman en Strootman dat reducties tot 50% mogelijk zijn in 2030.

2. “KDW te veranderlijk voor beleid”

U stelt verder: “Door hun veranderlijkheid zijn de omgevingswaarden ook lastig hanteerbaar zijn voor consistent langjarig beleid.”

Dat klopt niet. De waarden bestaan al decennia, dat is langer dan de bulk van het natuurbeleid. Ze zijn vrij recent eenmalig bijgesteld. Daar komt bij dat aanpassing van een wet op basis van nieuwe gegevens heel normaal is. Gelukkig maar.

3. “Het voorstel is juridisch haalbaar alternatief”

In 2022 adviseerde Johan Remkes in zijn rapport “Wat wel kan - Uit de impasse en een aanzet voor perspectief” om de KDW uit de wet te halen, en te vervangen door een juridisch even hard alternatief, en de staat van de natuur als uitgangspunt te nemen. Het vorige kabinet heeft hier in 2022 al uitgebreid onderzoek naar laten doen. De conclusie was dat er nu geen juridisch houdbaar alternatief beschikbaar is. Een juridisch houdbaar alternatief moet verdere verslechtering van de natuur voorkomen en herstel mogelijk maken. De staat van de natuur is juist altijd al uitgangspunt voor wetgeving geweest, vandaar de Wet Stikstofreductie en Natuurherstel. Het klopt dat andere factoren ook een rol spelen bij de verslechtering van de natuur, met name verdroging. Maar uit onderzoek is al vele jaren bekend dat stikstofreductie tot wettelijk verplicht herstel leidt. Eveneens uit onderzoek, en we weten dit al 50 jaar, is gebleken dat verzuring door stikstof effecten van verdroging versterkt. Het alternatieve programma bevat noch concrete doelen voor stikstofreductie, noch doelen voor vermindering van verdroging. Dit voorstel is daarmee, net als de PAS zes jaar geleden, juridisch niet haalbaar.

4. “Het voorstel wil sturen op reductie van emissie in plaats van depositie”

U stelt “Het wetsvoorstel strekt ertoe de huidige depositiedoelen uit de wet te halen en te vervangen door een wettelijk verplicht programma, gericht op emissiereductie.” Die wettelijke verplichting is er al indirect, want hoe kun je depositie beperken zonder afspraken over emissie? En voor een programma van emissiereductie is helemaal geen nieuwe wet nodig. Dat kan prima binnen de huidige Wet Stikstofreductie en

Natuurherstel. Er liggen ook al tal van adviezen die direct geïmplementeerd kunnen worden. Kortom, het inzetten op reductie voegt niets toe aan al bestaande regelgeving.

5. Het voorstel moet “vergunningverlening vlot trekken”

De PAS sneuvelde in 2019 omdat ruimte werd gegeven voor stikstofemissie zonder dat er een geloofwaardig programma voor stikstofreductie was. Dat is er nog steeds niet. De enige maatregel was een snelheidsbeperking op snelwegen, die inmiddels ook weer (deels) is ingetrokken. Het is dan ook geen wonder dat de ammoniakemissie sinds 2010 gelijk is gebleven. Het programma dat u voorstelt beoogt ‘aanzienlijke’ stikstofreductie, maar u stelt geen doelen. . Kern van de Habitatrichtlijn is al sinds 1995 een verbod op verslechtering van benoemde habitattypen en afname van populaties van soorten en dus een verplichting tot afdoende maatregelen. Hoe ‘aanzienlijk’ zich verhoudt tot dat verslechteringsverbod is ten ene male onduidelijk. Natuurvereniging KNNV meent dan ook dat die vergunningverlening met uw voorstel niet vlot getrokken zal worden.

Samenvattend: Natuurvereniging KNNV is van mening dat het schrappen van de Kritische Depositiewaarden uit de Omgevingswet en het vervangen door het voorgestelde alternatief een ernstige verzwakking betekent van het natuurbeleid in Nederland. Het voorstel is niet juridisch houdbaar, niet wetenschappelijk onderbouwd en biedt geen enkele garantie voor herstel van onze natuur. Juist in een tijd waarin natuur onder grote druk staat, is het essentieel om vast te houden aan duidelijke, toetsbare en juridisch verankerde normen die daadwerkelijk bijdragen aan bescherming en herstel. De KDW vormt daarvoor een onmisbaar en goed onderbouwd instrument.

Ondermijning van ons vertrouwen

Het loslaten daarvan zou niet alleen de natuur schaden, maar ook het vertrouwen in de overheid en in de geloofwaardigheid van het natuurbeleid verder ondermijnen. Dit raakt de Natuurvereniging KNNV extra omdat onze leden vaak al decennia lang door monitoring belangrijk bijdragen aan het bepalen van de staat van de natuur. U heeft aangegeven de staat van de natuur als basis voor beleid te willen hanteren. Het steekt ons daarom bijzonder dat u zich niet wilt houden aan de Habitatrichtlijn en de vertaling ervan in Nederlandse wetgeving die ons land verplichten tot herstel van de natuur. Natuurvereniging KNNV roept u daarom met klem op dit voorstel in te trekken en in plaats daarvan voort te bouwen op de bestaande wetgeving en onderliggende kennis die wél effectief en juridisch houdbaar is.

Met vriendelijke groet, namens het Landelijk Bestuur van de Natuurvereniging KNNV

J. Graveland

M. van Schaik